

Kisfiúk

Az új igazgató

A szobánkban huszonnégyen vagyunk, legkisebb közöttünk Lukács.

Lukácsnak mindig gondja van a kakival, rendszerint bemegy neki, amiért haragszanak rá a nevelők. Ezért gyakran eltitkolja, és csak fekszik az ágyban nyakig trutyisan, amíg valaki meg nem érzi a szagát. Akkor aztán kezdődik a haddelhadd. Üvöltöznek a nevelők, tépik a hajukat, Lukács zokog, a többiek felülnek az ágyon, és röhögnek vagy óbégatnak, hogy hagyják őket végre aludni. Ablaknyitás, szellőztetés, ágyneműcsere – minden hasztalan, reggelig alszunk a szarszágban. Én nem haragszom rá, inkább sajnálom. Megkérdeztem egyszer tőle, hogy miért nem megy időben vécére, de nem tudott rá válaszolni. Azt mondja, hogy régebben nem volt neki ez a furcsa baja, csak mióta idekerült hozzánk.

Elhiszem, mert szerintem is a tablettáktól van.

Itt mindenki tablettákat kap a reggelihez és a vacsorához. A legtöbben kis fehér kerek korongokat, de a nagyok közül vannak, akik olyan másfajta is, amittől szerteszt áll a szemük, és egész nap csak bazsalyognak. Mindenki szépen beveszi őket, mert ettől boldogok vagyunk. Legalábbis a nevelők ezt mondják.

– Nem leszel ideges, Máté!

– Nyeld csak le, kicsi Márk, nem fogsz annyit sírdogálni!

Van néhány fiú, akikre különösen odafigyelnek. Pár éve az egyik közülük egy hatalmas követ emelt a nevelője feje felé. Tartotta azt a szikladarabot, mint egy óriás, Öregúr meg remegett a virágágyásban, meg se mert mozdulni. Barabás nyakán, mert így hívták azt a fiút, lassan dagadtak az erek, remegni kezdett a lába, de a követ nem engedte el. Szép nyári nap volt, én pont egy madárfészket akartam megfigyelni közelebről, amit az egyik akácán találtam. Méhek is voltak rendszeren az akácosban. Végül nem került rá sor, mert magam is beálltam a csődületbe, ami a virágágyás körül kialakult. Öregúr térdepelt

MEGYERI EDIT TÜNDE (1972, Nagyszőlős) író, pedagógus. Jelenleg a Rábaközben él. A *Bárka* és a *Magyar Napló* folyóiratokban jelentek meg szépirodalmi írásai.

a bársonykák között, homlokáról patakzott a víz. Ott hervadoztak a gyomok a tenyere körül, amiket kigyomlált. Arra gondoltam, hogy ha most még gyorsan belocsolnám és visszaültetném őket, talán élve maradnának. A gyomokat szerettem, mert olyanok voltak, mint mi – senkinek se kellett.

Végül Anyuka vetett véget a riadalomnak. Egyszer csak ott állt Barabással szemben és beszélt hozzá:

– Barabás, nézz a szemembe! Kérlek, nézz a szemembe... Te jó fiú vagy, ide nézel most rám, és szépen, lassan, óvatosan leteszed a követ. Elfáradt már a kezed, nem kell az a nehéz kő. Tedd csak le, majd jó lesz ide határkőnek. Úgy bizony, engedd el! Nézz a szemembe, Barabás! Tudod, hogy mindenki szeret, nem kell neked az a kő. Ha rosszat csinálsz, nem tudsz majd aludni, hánykolódsz álmodban, azt pedig nem akarod, ugye?

Barabás meg mint a cirkuszi oroszlán, aki fél az idomártól, nézte, nézte Anyukát és egyszer csak elkezdte leeresztetni a követ. Ahogy letette, már rá is vetődött a nagydarab igazgató, aki addigra valahonnan odakeveredett. Hátra csavarta a karját, felhúzta, de úgy, hogy Barabás azonnal térdre rogyott kínjában. Akkor aztán elkezdte ütni-verní, rugdosni a földön fetregő kolosszust.

– Te mocskos agyatlan! Meg akartad ölni? Majd agyonverlek én téged, hogy odadöglesz a többi barom közé. Ezért etet benneteket az állam? Ezért tesszük ki a szívünket értetek, hogy aztán ránk támadjatok, orvul nekünk esettek? Rohadtál volna anyádba, abba a bűdös cigány kurvába, minthogy itt eszed más elől a kenyeret!

Amíg ezeket üvöltötte meg nem állt a rúgás-vágásban. Mi ugyanúgy bámultunk, mint az imént, mikor még Öregúr térdepelt a porban. Nagyon meleg volt, már mentem volna, mert sütötte a fejemet a nap és féltem, hogy összeesek, mint a legutóbbi fellépésen, amikor az ablakon át úgy felmelegedett a tarkóm, hogy leszédültem az énekkarból. Meg aztán a madárfészek is eszembe-eszembe jutott. De nem mozdultam mégsem, vártam, hogy mikor lesz vége a cirkusznak. Anyuka lépett közbe ismét, most az igazgatónak magyarázott ugyanúgy, mint ahogy pár perce még Barabásnak:

– Igazgató Úr, elég már! Hagyja abba, még a végén maga jár pórul. Nem ér annyit ez az egész, valami baja lesz, aztán megneszelik. Megértette ő, higgye el, nem csinál többször ilyet.

Sokat kellett kérlelnie, még a karját is rángatta, mire lihegve az erőlködéstől, elcsitult a nagy hasú igazgató. Akkor aztán fésűt vett elő a farzsebéből, hátra simította szétzilált haját, meglazította a nyakkendőjét, leporolta a gyűrött nadrágját.

– Ez a köszönet! Látja kolléganő?! Ez a köszönet a jó szívünkért!

Anyuka csak bólogatott, de fél szemével már Barabás sorsát intézte. Némán irányította a nagyobbakat, hogy nyalábolják fel és vigyék a megfigyelőbe, fektessék ágyba, mosdassák meg, kössék be a sebeit. Ezt mi már mind tudtuk, mindig ez van, ha valaki bebolondul. Pár napig el lesz ott a hűvös, árnyékos szobában, megjön az esze, és fél évig nyugton marad.

- Na, túnés innen, csürhe bandája! Naplopók gyülekezete! Mit tájtátok a szátokat? Majd adok én nektek munkát, hogy belegebedtek! - ordította a nagy hasú.

Szóval, az ilyen esetek miatt többféle gyógyszer is kaptunk reggel-este, hogy megkönnyítsük a magunk és mások sorsát. Kivételt csak Lukács képezett, aki, ha kénytelen volt bevenni a pirulát, rögvest összefosta magát, mint ma is. Neki nem hozott a gyógyszer megkönnyebbülést. A reggeli tableta rendszerint a harmadik óra táján hatott. Ilyenkor az osztályteremben ért minket utol a végzet. Az óráról kimenni vécére nem lehetett, maradt tehát a beszarás. Ha csak tehette, Lukács elsumákolta a gyógyszerek bevitelét, de persze nem mindig volt ilyen szerencsénk. Legtöbbször árgus szemekkel figyelték a nevelők, ahogy lecsúsztatjuk a nyugtatót a torkunkon, és leöblítjük a szárított, aszalt gyümölcsökből készített főzettel. Fő az egészség!

Ma is így jártunk, ami Lukácsra nézve igen nagy szerencsétlenségnek bizonyult, tekintettel arra, hogy kint tombolt a hegyekben szokásos januári tél, tehát nem sok jó várt rá ezen a napon.

Mikor hozzánk került, eleinte szidták, püfölték, a fejére olvastak, várva az eredményt, hogy leszokik a beszarásról. Sajnos a módszer nála nem vált be, mivel nem bosszúból tette, amit tett, csak szimplán nem bírta a gyomra a tablettákat. Egy idő után aztán magára hagyták a szaros holmival, és egy ütött kopott vödörben moshatta a cókmojkját napestig. Ezzel csak télen volt baj. Télen ugyanis nem ritkán mínusz húsz alá süllyedt a hőmérő foka, ami ember-telen hideget jelentett még nekünk is, akik szokva voltunk a mostoha körülményekhez.

Most mind az ablaküveghez nyomtuk a homlokunkat, úgy néztük Lukácsot, ahogy könnyek között vörös kézzel mossa mocsos ruháját a dermesztő hidegben. Bent jó meleg volt, fűtött a cserépkályha. Párállottak a vizes öreg falak, de nem bántuk, fáztunk eleget a fagyos éjszakákban.

A hálótermünk egyik oldala csupa üveglablak, amitől szép világos a szoba. Melegben meg kell főni, hidegben meg kell fagyni. Szerencsés az, akinek az ágya nem az ablakos oldalon van, mert akkor nem süvít a feje felett egész télen a szél, és nyáron nem égeti a fejét még a lemenő nap sugara is.

Az ágyaink mindig nagyon szépek. Kikeményített ágyneműhuzat, színes takarók és hímzett párnák. A párnákat úgy kell az ágyra helyezni, hogy az egyik csücskét benyomjuk, arra ültetjük háromszög alakban őket. Ülnek a kotlós-párnák az ágyakon, mind egy vonalban. Pipacsok, búzavirágok tarkállnak rajtuk. Alattuk hullámszik a színes takaró tenger, fejnél fehér díszhajtással. Minden ágy mellett egy szék, este erre készítjük ki a ruhánkat, hogy ne gyűrődjön. Nappal a székek üresek, őrzik az ágyakat, várják az estét. Mi másra lehetne még szükségünk?

Nézem Lukácsot, ahogy az iskola lépcsőjén térdepel, és suvickolja a szaros gatyát. Be kellett törnie a jeget, mert befagyott a vödörben víz, most abban mossa a ruhát. Lukács nagyon vézna, alig több húsz kilónál. Vékony az arca,

a karja, lába. Azt mondják, hogy csúnyácska szegény, de én nem látom annak. Fő kukacnak csúfolják, mert állítólag hasonlít a Hohohohorgász című mese csallijára. Most inkább imádkozó sáskának tűnik, ahogy térdepel a jeges lépcsőn, és dörzsöli a vizes ruhát. Megesik rosszabb napokon, hogy a nadrágja oda fagy térdepelés közben a betonhoz, ilyenkor fel kell szaggatnia. A keze meg annyira fáj neki, hogy ha meleg vizet engednénk rá, talán el is ájulna. De nem engedünk rá meleg vizet, mert egyrészt nincs, meg mert Lukács már tudja, hogy ilyenkor mit kell tenni, hogy mielőbb elmúljon a fájdalom.

Folyton azt hajtogatja, hogy egyszer megáll a szíve, ettől a fagyban mosástól, de persze nem áll meg neki soha, mert addigra befejezi a dolgot. Látom most is az ablakon át, ahogy feltűri a nagykabát prêmes gallérját, hogy ne fázzon a feje. Olyan jó meleg kabátjaink vannak, erre tényleg nem lehet panaszunk. Én különösen boldog vagyok, mert idén egy újat kaptam, most a lábszáramig leér. Még vastag benne a vatelin, selymes a prémje. Az előzőt teljesen kinőttem, tavaly már alig ért lejjebb a könyökömnél, folyton fázott a karom, a kesztyű nem ért fel a kabát ujjáig. De ez az új, prima! Ha nem nővök túl gyorsan, pár évig még biztosan jó melegen tart.

Remélem Lukács hamarosan végez, és bejöhet megmelegedni. Akkor majd megnyitjuk a bűzös pincében a csapot, és ráengedjük lila ujjaira a vizet. Lassan visszatér beléjük az élet. Lukács egy lábon ugrál és jajgat, hogy így fáj, meg úgy fáj, leszakad a keze. Aztán liláról pirosra vált a színe és a végén már csak azt mondja, hogy ezernyi hangya marja belülről. Olyankor elzárjuk a csapot, mert vége az olvasásnak. A félhomályban tégláról téglára ugrálunk, hogy bele ne essünk a rothadó lefolyó vízbe, ami állandóan feltör és hömpölyög az alagsorban.

De Lukács csak nem jön, pedig mindjárt vége a nagyszünetnek. Egy magas, jóvágású férfi áll mellette, és beszél hozzá. Lukács már nem térdepel. All a férfi előtt lehajtott fejjel, a kézfejét a kabát ujjába próbálja bújtatni. Valamit motyog, jár a szája, és bólogat hozzá. A magas szőke férfi mosolyogni látszik, ami nagyon furcsa, mert itt nem mosolyog senki. Megfogja Lukács vállát, és elindulnak be az épületbe, a termék felé. Elfutunk az ablaktól, és az ajtót bámuljuk, senki nem mer a folyosóra lépni, pedig rendszerint ott várjuk a mosás után Lukácsot. Most mégis mindenki az ajtóra szegezi a tekintetét, még a nevelő is. Kinyílik az ajtó, elől Lukács riadt arccal, mögötte a jóvágású férfi. Szürke nagykabát van rajta, és a szeme úgy világít, mint az égbolt.

- Jó napot kívánok! - mondja zengő hangon.

- Jó napot kívánunk! - válaszolunk kórusban a nevelőnővel.

- Kedves Kollégánő! Örömmel tudattam Lukáccsal, hogy mától nem szükséges a ruházatát egyedül mosnia. Ugye ön is egyet ért velem?

- Természetesen, Igazgató Úr! Igenis, Igazgató Úr! - hebegi a nevelő nővörösödő fejjel.

Szerencsére megszólal a csengő, ami a negyedik óra kezdetét hirdeti, és egyben lezárja a párbeszédet. Ő tehát az új igazgató! Összenézünk, tetszik nekünk.

A tékozló fiúk

Végre tavasz van, amit mindig várunk. Habár a tél sem rossz, mert lehet hógolyózni meg jó nagyokat csúszni a jégen, de azért a sok fagyoskodás nem hiányzik. Vannak hónapok, amikor nem telik fűtésre az intézetnek. Azok ott a Fehér Házban nem adnak rá pénzt. Ilyenkor a hálótermünk olyan, mint egy jégkunyhó, amit a tévében láttam egy klubdelutánon. Csak annak nincs ablaka.

Nem tudom, mitől függ az, hogy mikor van pénz szénre, és mikor nincs, de úgy látszik a Fehér Házban legtöbbször nincs. Néha már olyan sokáig nincs, hogy a kicsik éjjelente bepisilnek és sírnak. Ilyenkor Anyuka és még egy-két nevelőnő bemegy a városba és nagy patáliát csapnak. Van úgy, hogy hetente kell bemenniük és veszekedni a nyakkendőös férfiakkal, akik a meleg irodákban sajnálkoznak és tördelik a kezüket, hogy: „Nincs pénz, kollégák, nincs, pénz! Kérem, értsék meg! Maga lenne az első, akinek adnék. Magam is szívémen vi-selem az ilyen szerencsétlenek sorsát.”

Az iskolában, a szünetekben csak erről beszélnek a tanárok. Újra és újra elmondják, ki hogyan ordított, verte az asztalt vagy éppen sajnálkozott. Minden nap reméljük, hogy most aztán már biztosan megjön a szén, esetleg megnyihül az idő. De a szén csak nem jön, a tavasz meg mégsem köszönthet be decemberben. Így telnek a napok, hetek, mígnem egyszer tényleg küldenek egy hatalmas teherautó jó zsíros szenet, és végre Jóska bácsi bedurranthatja a kazánt. Még kell két nap, mire a fűtetlen hodály felmelegszik annyira, hogy ne fázzunk.

Most viszont már május van, és virágzik ismét az akác. Az egyik nagyon jó dolog az iskolánkban, hogy egy akácerdő kellős közepén áll. Ennél fogva, ha eljön az akácvirágzás, annyit ehetünk ebből a finomságból, amennyi belénk fér. Órák után, ha csak tehetjük, ott heverészünk az akácosban, és rágcsáljuk az édes virágokat. Nem szabad őket túl sokáig vagy túl erősen rágni, mert akkor elromlik az íze, és csersavas lesz. Az akácvirág evésnek a titka a könnyű és gyors rágás, köpés. Én már tökélyre fejlesztettem ezt a technikát, mivel elég régóta vagyok itt. Egész pontosan nem is emlékszem az életem olyan szakaszára, amikor ne itt lettem volna.

Pedig engem se a gólya hozott, ennyit leszögezhetünk!

Régebben sokat keseregtem az anyám után, elképzeltem, milyen lehet. Történeteket gondoltam ki, hogy véletlenül lemaradt a vonatról, miközben leszállt egy állomásnál nekem fagyaltot venni, a vonat meg velem elrobogott. Vagy hogy behalt a szülésbe, és az égből vigyáz rám. Annyit szomorkodtam, mígnem Anyuka, aki igazából nem az anyukám, csak én hívom egy ideje így, megígérte, hogy megkeresi a vér szerinti szüleimet.

Anyuka a legkedvesebb nevelő az iskolánkban.

Én meg is feledkeztem már az egésztől, de ő egy reggel azzal várt, hogy megtalálta a családomat, és mehetek haza hozzájuk örökre. Csak álltam ott, és nem hittem neki. Hogy lehet, hogy egyszer csak vannak szüleim? És hol voltak eddig?

- Itt laknak nem messze, pár faluval arrébb és még jó sok testvéred is van
- bizonygatta Anyuka.

A fiúk is hallották, és rettentően irigyeltek.

Eltelt még egy kis idő, mire elvittek a házba, ahol a családom élt. A ház egy putri volt az egyik cigánysoron. Anyám, mármint az igazi, kint ült előtte, és pipált. Kiszálltam a kocsiból, ő rám nézett és felkacagott. Nem így képzeltem el ezt a jelenetet. Végül összesen egy hétig volt családom, mert a hetedik napon (mikor az Úr is megpihent!) megszöktem a városi piacról, ahová koldulni ültettek ki, hogy vizsgáljaljak Anyukához és az akácfás iskolához.

Abban az egy hétben próbáltam nagyon szeretni a szülőmet, aki olyan nyelven beszélt, amit nem értettem, meg a sok kistestvéreimet, de csak nem ment. Együtt aludtunk mind a szedett-vedett matracokon, kit hol ért az álom. Enni csak napjába egyszer ha kaptunk, anyám nem volt valami serény háziasszony. Már másnap kihajtottak minket a testvéreimmel kéregetni, ami láthatólag senkit nem aggasztott rajtam kívül, azt hiszem a többiek még élvezték is. Kérdezgettem őket, hogy hová járnak iskolába, de csak nevettek rajtam, és számfűlet mutattak.

Nekem nem ment jól a kéregetés, mert szégyelltem magamat, és nem is tudtam olyan trükköket, mint a többiek. Arról nem beszélve, hogy a templomnál is csak befelé kandikáltam, bámultam a feszületet meg a szép zászlókat. Bent hűvös volt és megnyugtató minden. Arra gondoltam, hogy lehetnék pap, akkor mindig ebben a szép hűvös templomban járnék-kelnék a hosszú reverendában. Közel lenne hozzám Jézus, imádkozhatnék térdepelve bármennyit, hiszen ez lenne a munkám. Nagyon szép álom, ennél szebb jövőt elképzelni sem lehet. A papoknak van hol lakniuk, ad nekik házat az egyház. De még jobb lenne, ha szerzetesnek állnék! A templom túloldalán pár éve újranyitották a kolostort, valahonnan messziről, idegen országból jött egy öreg apát és még néhány fiatal. Ezek néha meglátogatják az intézetet, tőlük kaptuk a szép képes bibliákat is meg a sok új ruhát. Olyan ruhák, amiket állítólag mások már kidobnak. Na, ezt én nem hiszem el! Ugyan ki az a bolond, aki ilyet tenne?

Egyszóval ha szerzetesnek állok, akkor ugyanúgy lakhatunk együtt a többi szerzetessel, mint most az intézetben a fiúkkal, csak ott lesz saját szobám. Ezt biztosan tudom, mert megkérdeztem az egyik kis papot, és ő mondta.

Nem tudom, hogy lehet valakiből pap vagy apát, de legközelebb beajánlom magamat, ha jönnek. Mert itt az intézetben a legnagyobb baj az, hogy véget ér és nincs hová mennünk. Ezért mi egyáltalán nem várjuk a felnőtté válást, hiszen azzal csak nő a baj a fejünkre.

Legutóbb is mi történt? Meglátogatott minket Mihály, aki már rég kirepült az iskolából. Egyszer csak betoppant nagy vigyorral az arcán. A kezében három csokor virág, egy vadonatúj reklámtáska, benne két óriási doboz csokoládé, likőr és nekünk, gyerekeknek cukorka. Úgy örültünk neki, mint bárki más, ha hazajön a fivére. A csokrokat a nevelőnőknek adta, és az asztalra kiraktak a bonbonokat meg a likőrt. Mi csak kapkodtuk a cukorkát, ahogy dobálta nekünk:

- Egyetek csak, fiúk! Ki tudja, mikor jár erre ismét Misa bácsi! - így tréfálkozott.

- Vegyen tanárnő, ez a legfinomabb csokoládé, ami kapható!

Általános volta a jókedv, még minket se hajtottak el, hagyták, hogy maradjunk. Körbevettük Mihályt a nyári pavilonban, és hallgattuk az adomáit. Elmesélte, hogy milyen jól megy a sora, segéd egy festő brigádban. Járják az országot, kultúrházakat meg templomokat festenek. Hatalmas állványokra mászik fel, és még freskókat is mázol. Olyan boldog volt, mi meg vele örültünk, hogy ilyen jó sora lett. A tanárnők majszolták a csokit, itták a kávélikórt, Misa csak mesélt és mesélt. Távoli városokról, amikről a tankönyvekben vagy az újságokban írnak, vonatokról, melyeken éjszaka aludni lehet, és teát szolgálnak fel rajtuk. Igazán szép délután volt, Anyuka is elégedetten bólogatott:

- Lám, lám, kutyából is lehet szalonna! Látjátok fiúk, nektek is így kell majd iparkodni, hogy megálljátok a helyeteket az életben. Mihály is nagyon csintalan kisfiú volt, most mégis büszkék lehetünk rá, nagyszerű férfivá érett, és nem feledte el kedves iskoláját.

Másnap aztán jött az igazi meglepetés a körzeti rendőr személyében, aki a maradék bonbont és a fél üveg likórt lefoglalta bizonyítéknak. Anyukáékat kihallgatta, és elmondta, hogy Mihály mielőtt látogatást tett az iskolában, betört a község boltjába, ahonnan az ajándékokat lopta. A virágokat is valamelyik üvegházból vette magához. De a történetei egy része igaz volt. Tényleg segéd volt egy festőbrigádban, miután másfél évre elítélték hasonló garázdaságért, és munkára fogták a börtönben. Onnan szabadult egy hete, és az elbocsájtó pénzen jegyet vett arra a vonatra, amelyen aludni is lehet, és teát szolgálnak fel a reggelinél. Azzal jött el hozzánk, a kedves iskolájába. Az iskolába, ahová én is visszazöktem a családomtól egy hét után. Mire keservesen visszavánszorogtam, feltörte a cipő a lábamat, éhes voltam, és fáradt. De megkönnyebbültem, hogy újra itt az akácos, a jól ismert poros bekötő út, a romos kúriaépület.

A nevelők persze szidtak, hogy felesleges volt velem jót tenni, de még jobban szidták az anyámat, mikor kiderült, hogy tetvesen, rühesen jöttem haza a családi üdülésből. A fejemet bekenték bolhaporral, és ráhúztak egy zacskót, a rühes lábam is bekötözték. A ruháimat elégették, és kaptam újakat. Vacsoránál már ott állhattam a sorban, tartottam a markomat a gyógyszerért, és minden olyan jólesően ismerős volt. Azt se bántam volna, ha este Lukács ismét összecsinálja magát, csak hogy végre megmenekültem, és ismét itthon vagyok.

Száz nap nyár

*Nyár van, nyár, röpke lepke száll virágra, zümmög száz bogár... Év vége felé mindig ezt énekeljük a kórusmal, na meg a szép ballagási dalokat: *Jut még eszedbe kedvesem a boldog ifjúság... Élj, mi kedves iskolánk, Nőjön egyre fényed...* Mintha legalább is nekünk lenne hová elballagni. Most viszont már nincs kórus, nincs iskola, kitört a nyár, száz nap végtelen szabadság. A reggel hatos ébresztőt is elfelejt-hetjük egy időre, mert vakációkor hétig lazálunk.*

Ma reggel mégis korán keltem – még a nagy hőség előtt útnak indulok Anyukához. A nyárban az a legjobb, hogy meglátogatom olykor Anyukát, és egész nap kertészkedhetek nála. Ezeken a napokon gyalog vágok neki a tizenkét kilométernek. Ha szerencsém van, és rendszeren szedem a lábam, akkor még azelőtt odaérek, hogy a nap égetni kezdene. De legtöbbször azért rendszeren megizzadok és kiszáradok, mire végre elérem a lugasos házat. Ott aztán már vár rám Anyuka, bundás kenyérrel és kakaóval kínál, előtte persze megitat azzal a hűvös, finom kúti vízzel, ami csak náluk van. Anyukának van családja, férje és gyereke, na meg az öreg mamák, akik szintén ott laknak. Mindenki ismer engem, és örülnek, mikor megérkezem. Kérdezgetnek, hogy hogy vagyok, hogy telt az év, és mi jó dolog történt velem? Ezekre nem nagyon tudok okosat válaszolni, hiszen velem nem történik semmi, minden pont ugyanolyan, mint tavaly vagy azelőtt, vagy még azelőtt. Sőt, azt hiszem, ha bármelyik másik fiút kérdeznék meg, az sem tudna nekik semmit újat vagy értelmeset mondani, csak azt, amit én. Mégis jólesik, hogy érdeklődnek irántam, elbeszélgetek velük, én is visszakérdezek, és meghallgatom a beszámolójukat az új betegségekről, amik elszaporodtak, mióta nem találkoztunk, és még jobban gyötrik őket. Általában mire ideérünk, már el is fogy a reggelim, és Anyuka elveszi a bögrémet és tányéromat, hogy legközelebb ebédnél találkozzak velük. Igen, bizony nem tévedés! Anyukánál saját evőeszközeim vannak, sőt, van munkásruhám és törölközőm is. Ezeket persze nem vihetem az iskolába, mert itt van rájuk szükség, és mert az iskolában amúgy sem lehet senkinek semmije, hiszen ott minden közös, azaz mindenkié. Itt viszont Anyuka őrzi számomra, és mindig előveszi, ha jövök, hogy a zöld szalaggal díszített tányért egyensúlyozzam a térdemen, ahogy eszem belőle a jó kis krumplilevest a lépcsőn üldögélve. Anyuka remekül főz, mindig kitesz magáért, bárki megnyalna a tíz ujját a főztje után. Az is nagyon kedves tőle, hogy mindig én kapok elsőnek az ételből, és csak mikor már engem ellátott, és boldogan pillogok rá a lépcső legfelső fokáról, akkor megy vissza a konyhába maguknak megteríteni. Rendszerint sütemény is van vagy fánk, esetleg más nyalánkság. Miközben kint gyomlálgatok a virágágyások között, érzem az édes illatot, ahogyan száll ki az ablakon, túrós lesz ez, már biztosan tudom. Édes mazsolás túrós pite. A tésztaja porhanyós, legjobb a sarka, ahol kissé megfolyt a cukor, és ráégett.

De most még nem tartok ott. Friss a reggel, beszippantom az illatát, verőfényes napban bandukolok a hegy irányába. Itt hullámzik mellettem minden, amit annyira ismerek és szeretek. Június van – a legszebb hónap az eddigi életem minden egyes évében. Júniusban még éppen csak véget ér az iskola, mindenki boldog. A nevelők még nem gondolnak az új tanévre és annak bosszúságaira, a fiúk még nem unják a semmittevést, és kint a természet még nem égett meg a naptól, nem koptatta el zöld színét.

Lassan megyek, nem sietek, ki akarom élvezni a szabadság ízét, legeltetem a szemem a ringatózó tájon. Már sárgászöld az őszi árpa, de még olyan könnyű hullámokat vet, hogy nem győzőm bámulni. Meg szeretném simogatni, frissen

mosott hajnak tűnik a nyári szélben, ahogy lengedezik jobbra-balra. Bele kéne feküdni, belerohanni, hogy elnyeljen ez a tenger, de nem merek, mert akkor letaposom, és oda lesz a gyönyörűség. Ahányszor elém kerül ez a látvány, mindig János jut eszembe. János a legszebb az egész iskolában. Olyan ő a fiúk között, mint a június az évben. Szőke haja röppen a fején, szálanként szerteszét táncol, sosem zsíros, sosem csapzott, nincs benne bogáncs vagy kóc. Világítanak a búzákék szemek, még a fekete bogár is épp úgy van a közepükben, mintha igazi virág nyílna az arcában. Az ajkai, mint a málna. Néha egy némely nevelőnő megtapogatja, hogy valóban nincs-e rajta rúzs. János csak mosolyog, fülig ér a szája. Fújja a néma furulyát, járnak rajta az ujjai. Neki még a szeplői is szépek. Mondom neki, hogy olyanok, mint a kamillák a réten, de erre is csak mosolyog, nem válaszol. Jánosnak szoktam mesélni a mezőről, a hullámozó füvekről, a pipacszegélyekről a táblák szélén. Meg is mutattam neki, hogy ennek az égővörös virágnak selyemből van a szirma. Letéptem egyet és megfújtam. Zengett a pipacszirom a számtól, Jánosnak tetszett végtelenül. Kínáltam, hogy próbálja ki, feszítse az ajkaira, hogy ha belefúj, trombitáljon az a szírom. De ő csak nézte a piros selymet, és csendben zsebre tette. Szájához emelte a furulyáját, azzal aztán elsétált mellőlem szó nélkül.

János már csak ilyen, nem megy sehová a furulyája nélkül. Néha akadnak gonosz fiúk, akik kitépik a kezéből a hangszert, és messziről kiabálnak neki:

– Gyere, bolond Istók, vedd el a furulyádat!

– Nem látod, hogy ez csak egy ág, te félkegyelmű?! Mit fújsz rajta, ha nem is szól?!

De János nem haragszik, nem kap dührohamot, csak nézi őket egy darabig, aztán elsétál. Kis idő múlva ugyanazzal a békés arccal fújja az új furulyáját, amit az imént talált valamelyik fa alatt. Amilyen néma János hangszere, pont olyan néma ő maga is. Azt beszél, hogy négyéves volt, mikor oda lett az egész családja, csak ő maradt meg valahogyan. Azóta aztán meg nem szólal, csak mosolyog és furulyázik. Ide hozták hozzánk, hogy itt kezdje el az iskolát. Tud olvasni és írni, megoldja a matematikai feladatokat is. De nem beszél. Eljár a kórusba, és ott áll a szélén, furulyál nekünk megállás nélkül.

Van egy fura szokása, ami kicsit ijesztő is. Nevezetesen, hogy teljesen váratlanul képes felbukkanni bárhol az ember környezetében. Teszem fel, üldögélek, és pont egy magba szökött pitypanggömböt boncolok, mikor azt veszem észre, hogy árnyék vetül rám. János áll felettem, szájában a furulyával, földöntúli mosollyal. Ez az egyetlen olyan dolog, amivel néha frászt hoz a nevelőnőkre is. Ezt leszámítva sosem szidják meg, mert nincs is miért. Ha mégis lenne valami, amit János elkövetne, azt is megbocsátanák neki, mert olyan szép és kedves. Ezért mindenki irigyli, de csak úgy, jó szívvel.

Lassan véget ér mellettem a mező, már látom a diófasort, ott a temető. Onnan meg a hosszú kanyargós Fő utca, a túlvégén anyuka háza. Autók mennek el mellettem, buszok, a vonatsíneken már átértem.

Este, ha végzek a gyomlálással, kapálással, anyuka pénzt nyom a kezembe, és leinti a járatos buszt, azzal küld haza, hogy ne fáradjak. De addig messze van

még, előttem az egész nap. Beszélgetek az út menti növényekkel: most virágzik az árvalányhaj – micsoda bolondos név, mintha ugyan az árváknak más lenne a hajuk, mint a normálisoknak. Senkiről nem derül ki a haja alapján, hogy árva-e. Ez nem ilyen egyszerű.

Az emberek olykor nagyon is talányos dolgokra képesek, nehéz megérteni őket. Például anyukáéknál is érnek olykor meglepetések. Egyik alkalommal egy fényképalbumot nézegettünk, mert nekik ilyen is van. Augusztus volt, hazajöttek a tengeri nyaralásból. Lapozta a képeket, az egyikén elefánton ültek, a másikon egy furcsa fiút öleltek. Kérdeztem, hogy talán ez is a fia? Ezen aztán hirtelen mindenki hahotázni kezdett, hogy hiszen ez nem is él, ez csak egy bábú, már hogy lenne a fia. Hát, ezt én nem értem. Minek ölelget bábút az, akinek gyereke van. Ha nekem gyerekem lenne, én biztosan azt ölelném a fényképen, és nem egy furcsa bábút. De ők fel nem fogták, miről beszélek, csak magyarázták, hogy az egy híres mesehős, már biztosan láttam a tévében, vagy legalábbis hallottam róla. Nekem pedig csak egy fura fiúnak tűnt.

Ettől eltekintve imádom Anyukához menni, még akkor is, ha rohadt hosszú ez az út, és megfájdul a lábam, meg mindig cserepesre szárad a szám a szomjúságtól, mire oda érek. Nekem ez a legnagyobb boldogság. Nem is tudom, mi lenne velem Anyuka nélkül. Ő érti az én észjárásomat, azt hiszem, egy kicsit szeret is engem. Más fiút mindenestre soha nem hív meg magához, nem etet, nem vigyáz más bögréjére, se koszos nadrágjára. Ez persze kiváltságos szerep, mindenki tudja az intézetben. Meg is jegyzi néha, hogy én vagyok a kedvence. Ilyenkor nagyon boldog vagyok, de nem mondom ki hangosan. Csak vigyorgok én is, mint János meg, mint a tejbetők. Persze fordítva is igaz, nekem is Anyuka a kedvenc nevelőm, tőle nem félek, benne végtelenül megbízok. Nem bánt minket, egyszer se emelte a kezét egyikünkre se. Ő csak magyaráz azzal a kedves hangjával, szinte simogatnak a szavak. Az a jó, ha Anyuka az ébresztő nevelő, mert jól kezdődik a nap. És az a jó, ha ő a délutános, mert akkor jól végződik.

Mindjárt meglátom őt, ahogy beharapja az alsó ajkát, és huncutan mosolyog, mert megérkeztem. Örül nekem.

A folyó felől meglibben a szél, suhognak a diófa levelek a temetőnél. Beköszönök az ismeretlen halottaknak, mindenki csendben fekszik a magas fűben. Perjék hajladoznak, táncoltatja a sok zöldet a szél. Vadrózsa a temető végében, soká lesz még rajta csipkebogyó. Nem tudok ennél nagyobb boldogságot elképzelni. Száz napig tart a nyár.

Otthon, édes otthon

A nyár legnagyobb hírének még nem is mondtam – új otthont kapunk!

Azt már meséltem, hogy sokunknak az iskola elvégzése után nincs hová mennie. Persze ez nem mindenkire vonatkozik, mivel a mi iskolánkba nemcsak árvák járnak, hanem olyan gyerekek is, akiknek valami bajuk van. A bajon azt

értem, hogy furulyáznak egy faágon, bicikliznek egy képzeletbeli biciklin, vagy csak farkastorkuk van, esetleg túlságosan csúnyák, mint a megégett ikrek vagy Lukács. Többségüket – ha elérik a tizennyolcadik évüket – hazaviszik, esetleg átkerülnek egy másik intézetbe, ahol aztán boldogan élnek, míg meg nem halnak. De mi, akiknek családunk nincs, mi mehetünk Isten hírével, amerre látunk.

Ezen változtat most a mi kedves igazgatónk, amikor is új otthont épít nekünk. Az új igazgató egészen más, mint a többiek, ezt mi már az első nap láttuk. Azt azonban nem tudhattuk, mi ennek a valódi oka. A valódi oka márpedig az, hogy ez a szép ember ugyanennek az intézetnek volt réges-régen a lakója. Úgy képzelem, olyan lehetett, mint János azzal a különbséggel, hogy ő nem néma. A szépsége aztán annyira megigézte az egyik nevelőt, hogy az rögvést örökbe fogadta. Attól kezdve az igazgatónak (aki akkor még nem volt igazgató) megvolt mindene. Saját szoba, saját ruha, íróasztal meg ilyesmi. Átírták a városi iskolába, ahol természetesen kitűnő tanuló lett. Állítólag már akkor megfogadta, hogy egyszer visszatér a mi intézetünkbe, és boldoggá teszi az itteni gyerekeket azzal, hogy ő lesz az igazgató. Szerencsére ez sikerült is neki.

Mióta itt van, jobbnál jobb dolgok történnek velünk. Először is megígérte, hogy mindig lesz szén! Ez különösen nagy dolog, hiszen eddig senkinek nem sikerült. Másrészt lett egy csomó érdekes elfoglaltságunk. Az ódon iskolai folyosóra kikerült néhány asztal, mindegyiken egy-egy sakktábla. Ő maga tanít minket sakkozni, és elvárja, hogy a szünetekben ne verekedjünk, hanem sakkozzunk vagy malmozzunk. Ez nekünk nagyon tetszik. Ennél már csak a bélyeggyűjtő szakkör jobb, amit szintén az igazgató tart. Ide egymás ellen tülekszünk, nem úgy, mint az énekkarra, ahol a Harmonikás hosszú nádpálcával csapkodja a fülünket, mert hamisan énekelünk.

Ha valaki nem tudná, hogy mi az a bélyeg, annak elmondom, mert mi sem tudtuk. Honnan is tudtuk volna, hiszen nincs kinek levelet küldenünk, és nekünk se ír senki, márpedig a bélyeg erre való meg arra, hogy gyűjtsék. Egyszóval aki még nem látott bélyeget, annak el kell képzelnie egy kicsi kis képet, cakkos széllel. Olyan kicsi ez a kép, mint egy fél gyufás skatulya. Ha valakinek van rá pénze, és történetesen besétál egy postahivatalba, már vehet is egy bélyeget. Akkor aztán még nem ér véget a mulatság. Mert az ember a pénzéért nemcsak a kis ragadós képet kapja meg, de cserébe el is postázhat egy levelet. Ugyanis a postások, amiért bélyeget vettünk, bárhová elviszik a borítékunkat, amennyiben ráragasztjuk arra. Egyszóval ennek a kis színes képnek nagy hasznát veheti az ember. Ha viszont nincs kinek írunk, mint például az én esetemben, akkor megmarad a bélyeg, és lehet benne naphosszat gyönyörködni. Természetesen nekünk nincs miből bélyeget vásárolnunk, és ha vennénk is, akkor se lenne értelme, mert az intézetben senkinek nem lehet semmije, ami nem közös. De az igazgatóra ez a tilalom nem vonatkozik, ő már gyerekkora óta gyűjti a színes csillogó bélyegeket, és sok albumot megtöltött velük.

Úl az igazgató esténként a szép szobájában, bekapcsolja az olvasólámpát az íróasztalán, és felcsapja az egyik albumot. Nem tengeri fényképeket nézeget,

mint Anyukáék, nem bizony. Tukánok, feltalálók, ásító inasok néznek fel rá az apró képekről. Átrendezi őket, kisimítja a cakkokat, letöröl egy-egy nem létező foltot, aztán boldogan becsukja az albumot – holnap is itt lesznek neki. Most pedig mi is részesei lehetünk ennek a boldogságnak, amennyiben beiratkozunk a bélyeggyűjtő szakkörre. Rajtunk nem múlik!

A szakkör nem csak abból áll, hogy bámuljuk a bélyeget, nem ám! Minden héten különleges dolgokról hallhatunk történeteket. Volt már találmányos, művészetes, állatos előadása. Mind-mind csodálatos bélyegek sorával illusztrálva. Az összes közül nekem a földrészekről szóló tetszett eddig a legjobban. Rengegféle állatot, növényt, épületet láthattunk, amikről eddig nem is tudtam, hogy léteznek. És láttunk fekete embereket, akiknek az arcuk színes festékkel volt festve, meg olyan hosszú vékony nyakú nőket, mint egy borospalack. A szakkör mindig ugyanúgy zajlik. Először az igazgató elmeséli a történetet, mi meg figyelmesen hallgatjuk. Ülünk ott néma csendben, a légy sem pissen, ő meg csak mondja, mondja a nagy vízeseéseket, kiszáradó és megtelő folyókat. Aztán kinyitja a jól megválasztott albumot, és számunkra feltárul a csodák birodalma. Egyszerre természetesen mindannyian nem férünk hozzá a bélyegekhez, körbe kell adni az albumot. Ilyenkor elsöre illik gyorsabban átlapozni, hogy a még várakozók mielőbb kézbevehessék. Másodszor már jobban elidőzhetünk némely nekünk tetsző oldalon. És a legvégén körbe üljük az asztalt, és mindenki bemondja az oldalszámot, amit szerinte érdemes ismét megnézni. Ha nagyon jó napunk van, közénk ül az igazgató is, és egy-egy bélyeghez külön kis történetet fűz.

– Ó, ennyi éves voltam, mint ti, mikor az olimpiai játékokra kibocsátották ezt a bélyeget!

Vagy éppen:

– Látjátok ott azt a kis foltot? Na, ezt a bélyeget kikapta a szél a kezemből, futottam utána, alig tudtam megmenteni.

– Gyerekkoromban ezeket a színes madarakat szerettem a legjobban. Ugye milyen szépek?

A bélyeggyűjtő szakköre járnak az ikrek is. Ez az egyetlen dolog, amiben ők is részt vesznek. Focizni nem tudnak a sánta lábuk miatt, énekelni meg szintén nem tudnak a rekedt hangjuk miatt. Arról nem is beszélve, hogy ha tudnák is vagy egyiket, vagy másikat, akkor se vinnék őket sehová, mert megijednének tőlük az emberek. Az iskolában Lukácsot tartják a legcsúnyábbnak, de az ő csúnyasága veleszületett. Az ikrek viszont utólag szerezték. Bennégték egy lakástűzben, mikor az apjuk rájuk gyújtotta a házat, amiért idegesítették a sírásukkal. Belátom, néha minket is kiborítanak, nagyon háklisak, de azért az iskolát mégsem gyűjtánám rájuk. Az apjuk nem így gondolta. Fogta magát, bezárta őket a házba, és felgyújtotta azt. Ott dörömböltek az ablaknál az ikrek, de nem tudták kinyitni. Végül hazaért az anyjuk, betörte az ablakot és kidobálta őket a nagy hóba. Annyira összeégték, hogy szét kellett választani őket, mint a sziámi ikreket. Ettől aztán mindketten féloldalasak, egyik oldalukon

összeroncsolódott az arcuk, szemük, karjuk, de még a hangszáluk is megégett. Azóta recsegve beszélnek, mint az öregembereknek. A hajuk meg úgyszintén leégett és csak csomókban nő. Ha ez nem lenne elég, olyan soká feküdtek a fagyban, hogy elfagyott a lábuk, és még sántítanak is. Egyszóval látszatra aggastyánok, csak gyerekméretben és gyerekterméssel. A bélyeggyűjtő szakkörre mégis jöhetnek. Az igazgató nekik is pont olyan örömmel mesél, mintha semmi bajuk nem lenne. Néha mellőlük telepszik, és megsimogatja őket. Az ikrek meg csak bámulják nagy bambán, hiszen tőlük általában iszonyodik mindenki. De a mi igazgatónk más!

Annyira más, hogy valami módon elérte ennek az új lakóotthonnak az engedélyeztetését is. Most aztán a nyári szünet kezdete óta itt sűrűnek a nagy gépek, vájják a földet, az emberek zsinórokat húznak ki, ömlik a beton. Mi már a rajzokat is láttuk – csodás lesz ez a ház. Lesz benne sok szoba, minden szobában összesen két ember lakik majd. Ennek a két embernek lesz saját szekrénye, ágya, íróasztala. És minden emeleten lesz egy konyha meg egy fürdő, amit csak azok használhatnak, akik azon az emeleten laknak. A többi emeletről senki nem mehet oda. Itt laknak majd a fiúk, akik már befejezték az iskolát, és nincs hová menniük, mint például én. Innen járunk napszámba a faluba vagy gyári műszakba. Állítólag pince is lesz a ház alatt, és ha valaki összespórolna egy biciklire, akkor azt ott tarthatja. Én biztosan veszek egyet, csak jussak el odáig. Elképzelem, hogy biciklizek, fújja a szél a hajamat, mindig oldalra söpröm, ami a szemembe megy. Felültetem Palit is, aki a képzeletbeli biciklijén utazik, hadd próbálja ki egy igazit. Azt még nem tudom, ki tanít majd meg biciklizni, de ha nem lesz, aki segítsen, majd elboldogulok egyedül is, a fő, hogy meglegyen a bringa. Bringával megyek majd Anyukához, nem kell többé gyalogolnom a nagy hőségben vagy az esőben.

Addig is bámulom az építkezést, csodálom a gépek erejét. Milyen könnyen kimarkolnak egy fát, amit öt ember se bírna egy hét alatt kiszedni. Építik az akácokban az otthonunkat.

Öregúr

Nemrég nagy szomorúság érte az iskolánkat, Öregurat elcsapta egy autó. Úgy elcsapta, hogy a széles karimás kalapja messze gurult az úton, a biciklije kerekében meg nyolcas lett. Pörgött a biciklikerék a levegőben, szállt-repült a küllőringlispíl. Öregúr csukott szemmel feküdt az aszfalton, mintha csak egy pillanatra ledőlt volna a nagy melegben, hogy kicsit szundikáljon. Hirtelen megállt az idő, az autók lassítottak, félrehúzódtak, elnémultak az emberek. A nagy csattanásra a vaskapuhoz szaladtunk, onnan bámultunk kifelé. A bekötőút hosszú volt, nem sok mindent láttunk. Pillanatokon belül az állókép darázs-fészekké változott. Mindenki mozdult, visított, jajgatott, férfiak futkároztak. Olyan éktelen zsvivaj lett, hogy magunk is megijedtünk. Hirtelen valaki rohanni

kezdett felénk, Öregúr feleségének a nevét kiabálta. Öregnéni rémulően nézte a felé futó alakot. A többit nem is mondom, el lehet képzelni.

Öregúr tehát elhalálozott. Úgy mondják szép búcsúztatót rendeztek neki. Előtte még a tanárok jól összevesztek, hogy mennyi pénzt adjanak össze a koszorúra, és csináljanak e néki az iskolában is halotti tort, avagy sem? Végül a torból nem lett semmi, de koszorút azért vettek. Vörös rózsákkal díszítették, az igazgató helyezte a sírra, ő mondott búcsúbeszédet is. Méltatta Öregúr életútját, a tanári pályán szerzett elévülhetetlen érdemeit. A kertészkedésről szót sem ejtett, pedig szerintem ez volt a legszebb, ami Öregúr életében történt.

- A növények nem beszélnek vissza, fiam, ezt tanuld meg! Amit beléjük fektetsz, azt meg is hálálják - mondogatta olykor.

Szerettem mellette dolgozni, nem fárasztott a munka. Nagy melegben leültünk a kerti pavilonban, olyankor úgy társalgott velünk, mint egy nagybácsi, elfelejtette, hogy a tanárunk. Mesélt az otthoni paradicsompalántáiról, a padlizsánokról és cukkinikről. Nyulakat tartott, és tyúkokat; volt malaca, amit minden évben karácsony előtt levágtak, de karácsonyig neve volt annak a malacnak. A munkaórákon kívül, az iskolai konyhakertnek is ő volt a felelőse, ámbár a gyalupad kevésbé érdekelte, mint a sárgarépa ritkítása. Ezen sok fiú mérgelődött, de nekem direkt imponált. Állítólag a mi iskolánk volt az egyetlen munkahelye, itt kezdte a tanítást, és innen vitte el a kaszás. Télen-nyáron, hóban, kánikulában, mindig kerékpárral járt. A feleségével váltásban dolgoztak. Most is épp elbúcsúztak egymástól, Öregnéni még be sem ért az iskolaépületbe, mire Öregúr váratlanul átszállt a bicikliről Szent Mihály szekerére.

Azt beszélik egy fiatal házaspár gázolta el. Hazafelé tartottak a piacozásból, hajnalok hajnalán keltek, itt nyomta el őket az álom. Vajon miről álmodhattak, miközben felkapták a biciklit, mint a tornádó, és szó szerint az égbe repítették utasát? Ami azt illeti, ez erre felé nem olyan ritka eset. Mármint, hogy valakit halálra gázoljon egy arra járó autó. Az emberek sietnek, rohannak a dolguk után, észre sem veszik, hogy rég túllépték a sebességhatárt, aztán kész is a baj!

A kinti világban minden más, mint idebent. Mindenki lót-fut, mintha ezért fizetnék őket. Nincs a sok szerencsétlennek egy nyugodt perce sem. Ilyen szempontból örülök, hogy intézetis vagyok, senki nem veszi rossz néven, ha órák hosszát bámulom az eget, vagy számolom az esőcseppeket az ablaküvegen. A lényeg, hogy ne zavarjak!

Nálunk egyetlen egy ember fut megállás nélkül: Pál. Palinak az a rögeszméje, hogy biciklin vagy motoron ül. Bárhová is kell mennie, felpattan a járművére, és azon vágtat. Csontos ujjával fogja a képzeletbeli kormányt, ócska cipőjével berúgja a motort. Néha csak tekeri a biciklit háttal a padnak dőlve, belenéz a napba, és valami csodálatos úton jár, amit mi sajnos nem látunk. Pali sokszor biciklizett Öregúrral az iskolaépülettől a kapuig. Öregúr a rozsdás csotrogányán, Pali a káprázatos bringáján. Ha teszem fel, kifutott eljük egy kutya vagy macska, büszkén rácsengették: bring-bring.

– Kerülje ki a sarat, Tanár Úr, még a végén összefröcsköli magát – szolt olykor Pali, és maga is nagy ívet kanyarintott a pocsolya köré.

Máskor meg utasokat verbuvált.

– Tanárnő, adja ide azt a táskát, felakasztom a kormányra, maga meg üljön csak mögém, elviszem egy darabon.

Ilyenkor a legtöbben illedelmesen visszautasították a „fuvart”:

– Menj csak, Palikám, én már mindjárt ott vagyok, talán legközelebb.

Néhányan a fiúk közül olykor mögé „ültek”, és motoroztak vagy bicikliztek Palival körbe az udvaron. Egy két kör után aztán megállt a padnál, és elbúcsúzott utasától:

– Na, itt vagyunk, szállj le, mert sietek tovább!

Palinak is akadtak gúnyolói, Öregúr szerencsétlensége után is nekiestek:

– Pali, Palika! Nem félsz, hogy elcsap egy kocsi? – hahotáztak a hasukat fogva.

De ez a csoda is csak három napig tartott, aztán minden ment tovább a maga rendje, módja szerint. Egyedül a kerti pavilon lett üresebb, habár eleinte kijártunk oda páran, mint korábban, mikor Öregúr még a lábait pihentette egy-egy hosszabbra nyúlt munka után.

Ma is üldögéltem egy kicsit, figyeltem a hangyákat, ahogyan tornásznak az általunk elhullajtott kenyérmorzsákkal. Néha akkora morzsát vesznek a vállukra, hogy szinte eldőlnek tőle. A hangyáknak sajnos nincs eszük az ilyesmihez. Azt hiszem, a hangyák olyanok, mint Barabás – kevesebb ész és több erőt kaptak a Teremtőtől. Öregúr haragudott a hangyákra, nem szerette, ha a gyümölcsfákon le-fel korzóztak. Tavasszal fehérre meszeltette velünk a fák törzsét, úgy nézett ki a gyümölcsös, mintha óriások álldogálnának térdzoknijában. Azt mesélte nekünk, hogy a rovarok utálják a meszet, ezért békén hagyják a fákat. Ezt a trükköt Anyukának is említettem, de ő csak mosolygott rajta.

Mellesleg Anyuka nagyon megsiratta Öregurat. Vigasztalta ugyan Öregnéit, egyre csak a Mennyszágról beszélt, de ő maga sokat pityergett azokban a napokban. A Mennyszág jó dolog, ezzel én is egyetértek. Csak a felnőttek nem igen hisznek benne, hiába is mondják. Ha hinnének, nem siratnák a halottakat. Ámbár a felnőttek sok furcsaságot tesznek, lehet, ez is olyasmi. Tudom, hogy például Anyukáéknál is a mamák folyton csak sóhajtoznak, ha a család a tengerhez utazik. Tudják, hogy nagyon jó helyen vannak, de ők mégis sopánkodnak. Így lehet ez a Mennyszággal is.

Nekem is hiányzik Öregúr, mégis úgy képzelem, hogy megnyerte a lottóötöst, amikor felköltözött a Mennybe. Most ott metszi a rózsákat, gazol rendületlenül. De oly könnyű neki az a munka, mintha súlytalanságban lebegne, nem izzad a hőségtől, nem szuszog keservesen. Csak jár-keel abban a paradicsomi kertben, nem győzi csodálni a tökéletes virágokat, magába szívja az illatot. Szerintem eszébe jutok néhanap, nálam jobb segédje ott se igen van.

Azt azért sajnálom, hogy mikor megépül a mi otthonunk, nem látja majd a bejárat mellett a jázminbokrot. Én minden esetre nem felejttem, hogy jázmin akart oda ültetni.

Rágalom

Augusztus van, már túl vagyunk a hónap felén. Látszólag nem történik semmi, perzsel a nap, sárga, kiégett a határ; porosan hajladoznak a fák, friss emlék még a búzával érő kásás sárga alma. Aztán egy reggel, mikor kilépünk a verőfénybe, orrunkba fúrja magát az éles hideg levegő, a hegyek felől beköszön, megdermeszti a szívünket, és visszaránt a valóságba, ahol az idő múlik, és a nyár mégsem végtelen. Attól a naptól, ahogy szinte kettészeli a tüdönket ez a metsző fuvallat, attól a naptól már csak a visszaszámlálás marad az iskoláig. Senki sem beszél többé arról, hogy nyár van, senki nem veszi komolyan a kánikulát, a napot is csalónak kell tekinteni, feleslegesen hazudja a verőfényt. Illés is rég belepisilt a folyóba, fürödni sem szabad benne. Augusztus második felétől azt mondják a felnőttek, hogy aki vízbe merészkedik, ott fullad, mert belemártotta Lázár is az ujját a vízbe. Nem értem én ezt a Lázár-Illés-dolgot, de az biztos, hogy sokan fulladnak a folyóba augusztusban, igaz, máskor is. Felénk nem élnek kételtű emberek.

Olyan szép volt a nyár, akár jó vége is lehetett volna, és most itt van ez a nem-alvás, ez a görcs a gyomromban, ez a hányinger, amin még a tabletták sem segítenek. Ha visszatekerhetném az időt, tegnap hajnalra tekerném, és egy másik napra ébrednék. Egyik percben attól félek, hogy egy szű költözött belém, és bár kicsi, meg fog előbb-utóbb ölni. Másik percben elhessegetem a gondolatot, és szinte biztos vagyok benne, hogy félreértettem valamit, rosszul hallottam és olyankor a szű eltakarodik, nem rág tovább alattomosan, percegeve. Aztán minden kezdődik előlről, mint a film, amit már ezerszer levetítettek a nyári pavilonban, amit én is úgy, de úgy szerettem, hogy betanultam a szövegét.

Megy a kételtű ember, úszik és sétál, tud tüdővel is lélegezni, meg kopolytúval, nem számít neki, hogy augusztus van, vagy július, nem számít neki a bibliai Lázár meg az uja, csak úszik és lélegzik. Sokat morfondírozok rajta, kitaláció-e, vagy valóság. Sosem vetem el a lehetőségét, hogy él valahol egy ilyen férfi. Elképzelem, hogy a füleim helyén kopolytűk vannak, és úszom a víz alatt gondtalanul immár én is.

Minden nyáron megnézzük a mozit, ami annyira tetszik nekünk. Egy vándor mozis jön, teker a sötétben a mozigép, kitör belőle a fénytölcsér, eléri a pavilon falát, és egyszer csak mozgó, beszélő emberekké változik. Vergődik a kételtű ember a medencéjében, mint én most az ágyamban. A fényúton bolyonganak a megzavarodott bogarak, lepkék.

Tegnap reggel éktelen ordításra ébredtünk. Nem ordítás, de inkább sikoly volt az. Aztán pillanatok alatt jött a hörgés, pofonok csattantak, dulakodás hangjai szűrődtek fel, ajtók és csontok ropogtak. Az édes álom bepólyálta eleinte ezeket a hangokat, történetet próbált belőlük kerekíteni, hogy elaltasson még engem, hogy kitolja a reggelt és az *ébredést*.

Eddig még nem beszéltem róla, de a mi intézetünkben lányok is vannak. Külön laknak tőlünk, el vagyunk egymástól választva. Engem nem érdekelnek

a lányok, elég bajom van nélkülük is. De sok fiút, főleg a nagyobbakat, nagyon is érdekli a vasajtón túli világ. A nagy négyzet alakú udvar két oldalán egymással farkasszemet néz a két iskolai szárny. Kókadt virágokkal van tele a virágágyás, ami az udvaron körbefut. Elég lehangoló az egész. Felrepedezett aszfalt, koszos szegély az ágyások mentén. Egyik oldalt élnek a lányok, a másik oldalt mi.

Tegnap reggel mégis összekeveredett minden.

Egy mentő állt az udvaron, fehér ruhás asszonyság várakozott a nyitott ajtaja mellett. Először csak a velótrázó sikoltozást hallottuk, aztán hogy próbálják elnémítani a hangot. Csikorgott a kavics a felpattogzott aszfalt alatt. A szerencsétlen áldozat megfeszítette a lábait, mint egy ló, mikor ellenáll a kötőszárnak, és kaparja maga alatt a talajt.

Az üveg csörömpölésére ébredtem, és már csak azt láttam, hogy Barabás kiugrik az ablakon. Hirtelen nem is tudtam, hogy milyen magasan vagyunk, azt hittem, öngyilkos lett.

Egy pillanat múlva már huszonhatan bámultunk ki az udvarra.

Magdolnát próbálták a mentőbe vonszolni, aki vergődött, rúgott, harapott. Mire felismertük az arcát, már Barabás is ott volt. Beverte az üveget egy kővel (nincs mit tenni, a kő a gyengéje), aztán kitépte a mentőajtót, de úgy, hogy azt már meg nem javítja senki. Végül rátámadt a testes matrónára, fojtogatni kezdte, hogy engedje el a lányt. Az asszonyság fejéről leesett a fityula, egyre vörösödő arcán kiguvadtak a szemei, de Magdolnát erősen szorította húsos kezével. A másik árnyék Öregnéni volt, aki a nagy veszedelemben ájuldozni kezdett, és egyre csak azt sipította:

- Uram, irgalmazz, Uram, irgalmazz! Nem bírom én már ezt a sok megpróbáltatást. Hagyják abba! Barabás, azonnal hagyd abba! Nem kell ez nekem, tudtam én, hogy nem kell ez nekem!

- Rohadt mészárosok, gyilkosok! - bömbölt Barabás. - Megölök mindenkit! Ereszd el, te kövér kurva, vagy kinyomom belőled a szusz!

- Szentséges Isten, itt halok meg a helyszínen! *Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus - remegett Öregnéni.*

- Pofa be, magának is! A pokolra küldöm, egyenesen a vén szaros után, bicikli se kell hozzá, ha nem parancsolja meg ennek a kövér lotyónak, hogy Magdolnát eressze el!

Fogalmam sincs, hogy tovább mi lett volna, ha váratlanul nem terem ott az igazgató. Mégis hogy kerül ide ilyen korán, csodálkoztam el, hiszen sosem szokott nyolc előtt bejönni? Legtöbbször inkább kilenc- tízkor, sőt olykor a délután is elkongatja a templom harangja, mire meglátjuk a szép fehér autóját begördülni. Most mégis itt volt hajnalok hajnalán, ráadásul nyári szünetben. Míg ezen morfondíroztam, akkora pofont kevert le Barabásnak, hogy az leült, mint egy játékbaba.

Egy pillanatra csend lett.

Aztán a pokol újabb fokozatra kapcsolt. Magdolna égi magasságokba tört a hangjával, a matróna erőre kapott, és bedobta őt a mentőbe, Barabás felugrott, és földhöz vágta az igazgatót. Valahonnan előkerült a mentő sofőrje, és beindította a motort. A porban ott hempergett Barabás és az igazgató, Öregnéni ájul-tan terült el.

- Vén mocskos faszi! - üvöltött Barabás. - Azt hiszed, nem tudom, ki vagy? Azt hiszed, befogom én is a pofámat, mint a többi kis szaros?!

- Megdöglesz, a börtönben fogsz megrohadni! Lecsukatlak kiskorú megrontása miatt - ordította az Igazgató.

- Engem? Engem? - ugrott fel Barabás, és akkorát rúgott az Igazgató arcába, hogy annak felrepedt a szája, és szétnyílt, mint a rózsa. - Nem nyúltam hozzá, te hányadék, te is tudod, hogy nem nyúltam hozzá! Én szerettem, el akartam vinni innen. Ti csináltátok, vadállatok! Még csak egy gyerek, tizenöt éves! Még csak egy gyerek! Én is egy gyerek lennék, de nem hagyjátok! Azt akarjátok, hogy embert öljek, hogy gyilkos legyek miattatok!

A vérben tocsogó Igazgató láttára az ájulás kezdett kerülni. Nem értettem, hogy mindez hogy történhet meg. Hát nem tudja Barabás, hogy ő a mi megmentőnk? Nem tudja, hogy otthont épít nekünk? Most aztán hótziher, hogy Barabás nem lakhat abban a házban, de megeshet, hogy ház se lesz, ha a mi jószágos Igazgatónk elvérzik, és átadja a lelkét a Mindenhatónak. Akkor aztán tényleg nem marad más, mint hogy szerzetesnek álljak. Miért kiabálnak egymásnak ilyesmit, és hogy jön a képbe Magdolna? Eddig tartottam a gondolataimban, mielőtt összeestem. A többit már csak mások elbeszéléséből tudom. Sok minden szörnyűség történt még, miután elájultam. Engem sem vettek észre egy jó darabig a nagy zűrzavarban, még szerencse, hogy egyedül is magamhoz tértem.

Magdolnát végül elszállította a mentő, vele ment az Igazgató is, de nem bátorításnak, hanem hogy összefoltoztassa az arcát, amit Barabás szétrúgott.

Barabás eltűnt, elvitték a fiatakorúak börtönébe, vagy minimum valami fogdába, ahonnan többé soha ki nem jön. Legalábbis ezt mondják a nagyok. Meg még azt is, hogy minek kellett neki annyira szeretni ezt a hülye Magdolnát?! Hát, azt nem tudom, hogy kellett-e, de ha már szerette, hagyták volna meg neki. Nem szeret minket úgysem senki a világon, legalább hadd szeressük mi egymást.

Magdolna hullaszínű lett, ma egész nap csak görnyedten vánszorog az udvaron, meglestem az ablakból. Lányok kíséretik és suttognak a fülébe.

Nem akarom elhinni, hogy ezt tették vele. Azt sem, hogy Barabás, de azt meg végkép nem, hogy az Igazgató. A fiúk kiröhögnek, dedósnak hívnak. Felvilágosítottak, hogy a Szentlélektől nem lett volna gyereke Magdolnának, mert az csak a papok fejében van. Tehát ha nem Barabás, akkor az Igazgató, s ha nem az Igazgató, akkor valaki más. Most viszont már lehet, hogy soha többé nem lesz ilyen gondja.

A varrás megváltoztatta az Igazgató arcát. Ha jobbról nézem, tökéletes, de balról csúf a kép. Az összhang így is, úgy is megbomlott.

Vizit

Ősz van. Sárga, barna ősz. Felváltva húzom a lábaimat a színes avarban; ahogy belemélyedek a levéltengerbe két oldalt leperegnek a száraz falevelek. Azt játszom, hogy a lábam hajó, mely szeli a vizet. Néha hátra nézek, figyelem a nyomot, amit hagytam magam mögött. Alig észrevehető, de mégis ott hullámszik két vonal az őszi falevéltengerben.

Tavasszal az akácos a kedvencem, de ilyenkor a tölgyesben bolyongok. Szebbek a levelek, nagyobbak, színesebbek. Bámulom a fodrokat, mintha ollóval vágták volna őket ilyen szépre, csodálom a tölgyfalevél formáját. Ha lány lennék, gallért készítenék belőlük a ruhámra. Hanyatt fekszem, hogy csodáljam a nap sugarait, amint áttörnek a fák között. Színes vonalak, vonalzóval húzták őket a Naptól az erdő aljáig. Lila, sárga, vörös sávok élesen és mégis egymásba olvadva. Néha meg-megtörnek, ilyenkor szemembe süt a nap. Szerencsére meleg ősz van, a nevelők is alig győzik dicsérni, hogy micsoda vénasszonyok nyara köszöntött ránk. Ezer éve nem láttak ilyet. Igaz, ami igaz, még nem jöttek meg a hideg ködök, tenyerén hord minket idén az Istenke. Egész szeptemberben hajkurásztuk a bikanyálat, nem győztük eleget riogatni velük a kicsiket. Van, aki nem undorodik tőle, mint például én, míg másokat rendszeren kiráz a hideg, ha kapnak egyet a nyakukba. Ezen aztán nagyokat röhögünk, és futunk tovább, hogy elkapjuk a következő hullámszó, szálló furcsa képződményt. Én azt is tudom, hogy ennek semmi köze a bikákhoz vagy ökrökhöz, pókok csinálják az egészet. De a többiek ezt nem hiszik. Egyre csak azt hajtogatják, hogy a falusi tehéncsorda miatt van. Na, hiszen!

Az igazság az, hogy ilyenkor ősszel magasabb helyekre igyekszenek a pókok, hogy legyen egy védett vackuk télire. Szállnak a bikanyállal egyre feljebb és feljebb... Kár, hogy mi, emberek nem tudunk így segíteni magunkon. Ha tudnánk, én is fonnék egy nyálfonál létrát, azon felmásznék jó magasra, ahol senki meg nem talál, bebújnék valami puha, meleg helyre, és aludnék tavaszig. Legfeljebb néha lenéznék a lenti világra, figyelném, hogy dideregnek a többiek, miként csúszkálnak a jeges járdán egyik épülettől a másikig, és ha már jól kinéztem magamat, befordulnék, és álmodoznék tovább.

E helyett ma részt vettem életem első katonaorvosi vizitjén, ami bizony mondom, nem volt valami kellemes.

A nagyok mindig is heccelték egymást, ha jött az október, hogy na, most meglátjuk, kinek van nagyobb, meg itt nem bújhatsz a zuhanyfüggöny mögé, kispöcs. Mindez engem eddig nem érintett. Innentől fogva azonban évente kötelesek vagyok megjelenni a sorozó bizottság orvosa előtt, hogy az saját szemével győződjön meg, elég megfelelően fejlődöm-e ahhoz, hogy pár év múlva soratonai szolgálatba léphessek.

Előző este jó sokáig zuhanyoztam, Niagara vízesést játszottam, ami abból áll, hogy egészen lehajtom a fejemet és folytatom rá a tiszta vizet. Ömlik a víz, csak a cseppeket figyelem. Hosszú, hosszú, rövid, rövid, hosszú, hosszú. Millió

sorban zuhog, mégis mindet egyenként észlelem, akár meg is tudnám számolni őket, ha elég gyors lennék. Mikor földet érnek, szétcsattannak a kövön, de helyükbe már ott a következő csepp. Olyan mélyre ömlik ez a vízesés, szinte beleszédülök. Dübörög a fülemben a hatalmas folyam, nagy robajjal hull alá a mélybe... Aztán valaki rám ordít, hogy hagyjam abba a bambulást, és ezzel vége is a játéknak. Egyszerre ott állok az ócska zuhanyzó kövén, látom a rozsdás lefolyót, a lepattogzott csempét és nevetségesnek tűnik az előző pillanat.

A mai vizit már reggel elkezdődött, nem kellett bemennünk az órákra. A legjobb ruhákat kaptuk, tiszta alsót, új zoknit. Reggeli után rögtön fogmosás és irány az orvosi szoba.

Hétköznapi esetben az orvosi szobában nincs orvos, csak egy nővérke, aki unatkozik, és a körmeit reszelgeti. Legfeljebb akkor akad dolga, ha a verekedés utáni sebeket kell fertőtlenítenie, vagy lázat mér, esetleg széntablettát ad a cifrafosásra. Az előtérben öt szék van, azon ülünk. Fehérre mázolt vasszékek, billegnek az egyenlőtlen kőpadlón. Zöld festék a falon, valahol olvastam, hogy ez megnyugtató, próbálok tehát megnyugodni. Ahogy bemegyünk, azonnal felismerem a kopasz doktort, akit a fiúk gyakran figuráznak ki. Fényes fején alig pár szál haj, drótkeretes pápaszemet visel, nyakában az elmaradhatatlan hallgató. Mellette egy fiatal írnok a neveinket sorolja. Minden névhez tartozik egy barna karton, azokat szépen sorba rakja az asztalon. Az ablak mellett áll a körörmeszélős nővér, igazgatja a mérleg szárát. Nagy meglepetésünkre a vizitáló asztalnál ott ül az igazgatónk, ami korábban nem volt szokás, legalábbis ilyesmit nem említettek a nagyok, pedig elég részletekbe menő leírást adtak arról, hogy mire is számítsunk.

Levetkőzünk és felsorakozunk egymás mellé. Egyenként rá kell állnia a mérlegre, amit a nővér kezel, utána jön a magasságmérés. Írja az írnok az adatokat: súly, magasság satöbbi. Mire újra egymás mellé kerülünk, már vigyorog is az arcunkba a vizitáló doktor. Karlendítés után egyenként megméri a mellkőrfogatunkat egy mérőszalaggal, közben dirigál: szívdd be a levegőt, fújd ki. Megsimogatja a hátunkat, keze száraz és puha. Olyan boldogan néz ránk, mintha már látná is lelki szemei előtt, hogy varrják nekünk az egyenruhát. Néha egy-egy számhoz hozzáfűz valamit:

- Na, fiacskám, kicsit nőnöd kell még, hogy szép szál legénynek nevezzenek!
Vagy éppen:

- Ejnye, de megnyúltunk, de megnyúltunk! Aztán a térdünk, hátunk hogy bírja majd ezt a nagy növekedést?!

Bizalmaskodva beszél, mintha legalábbis ismernénk egymást, holott most látjuk először. Megpaskolja az arcunkat, és csak mosolyog, mosolyog. Néha nagy boldogan rátekinthet az Igazgatónkra:

- Szép anyag, Igazgató Úr! Gratulálok, itt nőnek a haza védelmezői.

Már kezdem azt hinni, hogy ez egy egészen tűrhető eljárás, amikor kezébe vesz egy vonalzót, és mellénk áll. Felszólít mindenkit, hogy emelje meg azt a bizonyos testrészét.

Én mindig azt hittem, hogy ez csak egy legenda, és a kicsik ijesztgetésére találták ki, de most látom, hogy nem. Fogja a vonalzót, és méri a micsodánkat. Láthatólag nagyon elégedett, bólogat, hümmög, vigyorog és diktál. Az írnok nem emeli fel a fejét, csak rója a betűket, a tolla szinte belemar a papírlapba.

Én is próbálok előre nézni a semmibe, de érzem, hogy ég az arcom. Hallom a számokat, ennek alapján a középmezőnybe tartozom. Azt is megtudom, hogy ötünk közül mindenki heréje szépen leszállt. Ez nagyon megnyugtató, bár nem tudom, mit jelentene, ha nem így lenne. Az utolsó mutatvány a legszörnyűbb. Háta kell fordítanunk a bizottságnak, lehajolni és megfogni a bokánkat. Érzem, hogy remeg a lábam, a vér a fejembe tolul. Második vagyok a sorban, az orvos megpaskolja a szomszédom fenekét, és annyit mond: minden rendben. Fejem búbjánál van a cipője, mikor mellém áll, széthúzza a farpofám, és el is enged. Rendben, mondja ismét az írnoknak. Erős undor tör rám, majdnem elhányom magam, de így is hallom, ahogy Jánoshoz szól: János, fiam! Aki szép, az mindenütt szép...

Ki akarok menni a friss levegőre varjakat hajkurászni, futni egy nagyot bele a semmibe, elrohanni, hogy csak a nagy zúgó erdő legyen körülöttem. Mire végre elhagyjuk az orvosi szobát, már ott ül a következő ötös. Riadtan nézik halálra vált képemet, kérdeznének, de nincs idő: rajtuk a sor.

Estére megtudom, hogy az ikreknek és Jánosnak szerencséjük volt, többé nem kell jönniük, kiszuperálták őket. Idén mások nem estek ki a rostán, pedig mindenki abban reménykedik. Állítólag a doktor úr és az Igazgató egymásra licitálva sajnálkoztak János miatt, aki nem hajlandó beszélni, és ezzel megfosztja a hazát a szolgálataitól. Pedig a díszosztágban lenne a helye, el is tudnák neki intézni. Ha a János helyébe lennék, ezek után juszt se szólalnék meg soha többé. Bele se akarok gondolni, mi lehet abban a díszosztágban, ha már a sorozó-bizottság is ilyen rettenetes.

Mielőbb beszélnem kell a pappal, hogy szerzetesnek állok. Nem ér ennyit még ez az új ház se, ami nekünk épül. Ha mégis besoroznak, megszökök a hadseregből, már most tudom!

János halála

János egy szép vasárnapi napon halt meg. A legszebb napján a hétnek, amit magunkban úgy dédelgetünk, mintha nem is egy nap volna, de inkább egy vissza-visszatérő fényes kincse az életünknek. Egy napon, amikor csokoládét kapunk, vagy habrolót, esetleg nagy ritkán még az is megeshet, hogy fagyaltot.

Anyuka szerint, nem kell sírni, mert János pont olyan szépen és szelíden halt meg, mint amilyen ő maga is volt egész életében. Meg még azt is mondta, hogy minden ember titkon ilyen halálról álmodik.

Ó, mennyire szeretnék, mi minnyájan mennyire szeretnék nem meghalni, csak elaludni – dúdolta magában. Fogalmam sincs, miről álmodnak az emberek, de nehezen hiszem, hogy János arról álmodott volna, hogy tizenhárom évesen

csendben elvérzik, és örökre elalszik. Amikor meghozták a holttestét és kiterítették az orvosi szobában (ravatalozó nem volt), belopakodtam és megnéztem. Nem úgy tűnt, hogy nagyon boldog lenne.

Szélfúttá szőke haja ott pihent a fején, mintha mi sem történt volna. Nem volt véres vagy csimbókos. Arca a szokottnál is sápadtabb, de szép. Viszont az ajkai már nem fénylettek olyan málnaszínűen. Ahogy közelebb mentem, láttam, hogy összeragadtak, vékony kis barna vonal cserepesedik rajtuk, az tapasztja őket egymáshoz, örök némaságra ítélve a barátomat. Aztán megláttam a szemeit. Nem voltak ott a búzavirág szemek. Nem volt ott semmi, csak a nagy üres üreg, rajta a szemhéjak seprű szempilláival.

Később, mikor lélekszakadva rohantam Anyukához, és kiabáltam, hogy kivájták a János szemeit, ő csak csendesített, hogy dehogy vájták, miket beszélek, csak beestek, mert halott.

- Pedig kivájták, az már biztos! Kivájták neki... - hajtogattam erőtlenül.

Láttam én halottat előtte is, senkinek nem volt mélyedés a szeme helyén. János szép szemeit ellopta valaki. Megirigyelte és ellopta, mikor rájött, hogy neki már úgy sem kell. Ezt onnan is lehet tudni, hogy fagyasztotthús-szaga volt, pont olyan, mint amelyet a konyhára hoznak a nagy fehér műanyagládákban. János egy fagyasztott hús lett. Szétdarabolták, mint a borjút. Csak neki a szemét vitték el, meg biztosan a máját is, mert a hasa helyén is csak a mélyedés tátongott a koporsóban. Ünneplőruhában feküdt, de attól még üres hassal és szemüreggel.

Azon a vasárnap reggelen, mikor nem kelt fel, nagy tócsa vér volt az ágya körül. Gyönyörű arca hófehéren pihent a párnán. A Nagydarab nevelőnő jött ébreszteni, ő vette észre. Minket azonnal kiterelt, és csak annyit mondott, hogy János beteg, orvos kell neki, mindenki hagyja el a helyiséget. Abból lehetett tudni, hogy nem beteg, hanem halott, hogy csak úgy pizsamában kizavart, ránk se hederített, halálra vált szemeit le nem vette Jánosról. Egy ütött-kopott mentő jött Jánosért, de nem szirénázott, testét már letakarva szállították el.

Anyuka mondta, hogy felboncolták, hogy megtalálják a halál okát, ezért éreztem a fagyasztott hús szagát, mert akiket felboncolnak, hűtőszekrénybe raknak a kórházban. Jánosnak a fenekén elfolyt az összes vére. Sajnos aludt és álmában nem vette észre, nem kért segítséget, mert ha kért volna, meg tudták volna menteni. Sokat gondolkodom azon, hogy milyen láthatatlan betegsége lehetett, mert sosem panaszkodott és nem is járt sűrűn az orvosi szobába. Mindig vidám volt a maga módján, fújta a fafurulyát, mosolygott a nem létező dallamok hallatán.

A halála előtti napon az építkezésen bandáztunk, már állnak a falak, most kezdték sebtiben a tetőt felrakni. Néztük a hatalmas gerendákat, amint egy daru leszedi a teherautóról. Olyan könnyen pakolta, mintha gyufaszálakat vagy ceruzákat rakosgatott volna az asztalon. Ott volt az Igazgató is, mert ő nagyon szíven viseli a ház építését, minden folyamatot maga tart szemmel. Aznap is dirigált, intézkedett, még a gúlába rakott fát le is takartatta, hogy el ne ázzon.

– Na, fiúk, mire eljön a tavasz, meglássátok, már az ablakokat rakják a szobák falába.

Hej, de nagyon örültünk! Lesz házunk, otthonunk, ez az Igazgató mégis csak rendes ember, megfontolandó az a szerzetesség részemről. Kár, hogy nem tudja, hogy én ilyen hűséges tanítványa vagyok, mert akkor biztosan elvinne egy körre a szép autójával. De engem eddig egyszer sem részeltetett ilyen szerencsében, pedig sokan kipróbálhatták már a fényes barna műbőr üléseken az utazást. Szombaton is derék jó kedve volt, füttyörészett, rá-rákacsintott Jánosra, hogy fiacskám ezt a nótát játszod ugye, azon a furulyán?! János meg szende mosolyával nem is válaszolt, csak a szempilláit lebegtette, hogy igen! Mikor aztán meg volt a nagy faszállítmány lepakolása, elrendezése, még láttam, ahogy János beül az Igazgató mellé az első ülésre, és kihajtanak a fasorból a betonos útra. Tankolni mentek alighanem – gondoltam –, hiszen többnyire a tankolóiig utaztak a szerencsések, akiket az Igazgató megfurikáztatott.

Akkor láttam utoljára Jánost. A vacsoránál nem figyeltem rá, miután bőszt vitába keveredtem Lukáccsal arról, hogy egy földrengés esetén milyen építmény a biztonságosabb, a hegyben látott faházak vagy a mi majdani beton-tégla otthonunk? Lukács egyre csak a mellett kardoskodott, hogy a gerendaházak mindent kibírnak, ő már csak tudja, hegyi gyerek volt valaha. Meg aztán a fa rugalmasabb, mint a beton, és melegebb is, egyszóval ezerszer jobb bármely más építő anyagnál, bár, igaz, ami igaz, a tüzet, azt nem bírja. Végül abba maradtunk, hogy teljesen mindegy, mert mifelénk száz éve, de lehet, hogy még annál is több ideje, nem volt földrengés, legfeljebb árvíz, ott meg így is úgy is víz alá kerül a ház, akár fa, akár beton.

Nem emlékszem a továbbiakra, fogalmam sincs, mivel foglalkozott a barátom az utolsó estéjén, mindez elkerülte a figyelmemet. Hiába morfondírozom azon, hogy miért nem beszélgettem vele, talán akkor észrevehettem volna rajta valamit? De mit kellett volna észrevennem? Mi az előjele annak, hogy egy fiú elvérzik éjszaka?

Elvoltam a magam szokásos kis mesevilágában, nem figyeltem másra magamon kívül. Álmodoztam a házról, a majdani szobámról, a földrengésekről és árvizekről. Minden olyan gyerekes dologról, aminek semmi köze nem volt az akkori valósághoz.

A furulyát mindenesetre becsempésztem a koporsóba, azt senki észre nem vette. Ez volt az egyetlen dolog, amit szeretett, és ami az övé volt. Másnak csak egy fadarab, neki a minden.

Lázár, kelj fel!

Elmúlt a szilveszter, az év legnagyobb ünnepe.

Habár manapság rendre jönnek az Atyák, és szép történeteket olvasnak a kis Jézus születéséről, a Három Királyokról és a betlehemi pásztorokról, azért az intézetben nem a Karácsony a legjobb időszak. A fiatal szerzetes óva int minket,

nehogy a karácsonyt a szeretet és az ajándékozás ünnepének tekintsük kizárólag. Na, hiszen! Egyikünk sem akarja kiábrándítani azzal, hogy sosem kapunk még ajándékot, és karácsonykor szeretnek a legkevésbé, mert valakinek ilyenkor is etetnie és felügyelnie kell minket, holott valójában a pokolba kívánnak, elvégre minden normális ember – így a nevelők, szakácsok, takarítók is – a családjukkal szeretnék ezt az időszakot tölteni. Ehelyett beosztják őket ügyeletbe, hogy ránk – nyavalyás, kivert félnőtásokra – vigyázzanak.

Már december elején elkezdődik az alkudozás, hogy ki melyik ünnepnapon szeretne vagy hajlandó egyáltalán bejönni. A gyerekesek kizárják a Szentestét, a nagy háztartást vivők az előkészületekre kérik ki a szabadnapokat, a fiatalok hallani sem akarnak a szilveszterről. Csak a férfiakat nem érdekli semmi, mert ilyenkor otthon is, itt is vígan felöntenek a garatra. Ezért aztán mi is csak azt várjuk, hogy eljőjön végre december utolsó napja, felvegyük a jelmezeinket, és táncoljunk, bolondozzunk egész délután. Szilveszter napján, rögtön ebéd után indul a táncmulatság, a közösségi szobában már reggeltől bedurrantják a cserépkályhát, tekerik a nagy szalagokat a magnóban, van lemezjátszó is. Egyszer-egyszer előfordul, hogy törött benne a tű, de idén történetesen még az is működött.

A hálótermeinkben ott várnak az elnyűtt jelmezek. Mindig ugyanazokat látjuk évről évre, csak a viselőjük változik a szerint, hogy ki mennyit nőtt. Nyúl, kopott fehér pamacsfarokkal, farkas papír fejjel, barna bundás medve. A nagyok öltözhetnek Zorrónak vagy rendőrnek, esetleg katonatisztnek, legmenőbb idén is a tengerész jelmez, azért megy a marakodás. A táncparketten aztán szembejön Piroska, Hópihécske, néhány boszorkány és a többiek. Ezen a napon megengedik, hogy a lányok kiengedjék a hajukat, páran még valami rúzs félét is kennek magukra. Izzadunk a kényelmetlen hacukákban, de nem adnák magukat egy vak lóért. Egész délután folyik a meleg tea, kompót, limonádé, van torta és fánk. Annyit falhatunk, amennyit csak bírunk. Idén nemcsak kártyázni, de sakkozni és malmozni is lehet. Bekapcsolják a tévét, és megnézzük a Tizenkét évszak című mesefilmet. Már százszor láttuk, és olyan ócska a film, hogy csupa karc a kép, mégis figyeljük. Közben sajtos tallért ropogtatunk, teázunk. Néha körbenézek, fürkészem a többieket, vajon mi jár a fejükben? Ők is azt kívánják, hogy bárcsak sose múlna el ez a délután? Soká még a vacsora, addig van időnk bőven: táncolni, röhögni nagyokat, egymást ugratni. Szilveszterkor még a takarodó is más, nem olyan szigorú, mint az év többi napján. Hagyják, hogy éjszakába nyúlóan beszélgessünk, nevetgéljünk. Olykor még halljuk, ahogy a nevelőiben eldurran a pezsgő – itt van az Új Év!

Arra gondolok, hogy talán ez az új év sokkal jobb lesz, mint az előző. Nem hal meg Öregúr és János sem, mert már meghaltak. És talán Barabás is visszajön, meg a ház is elkészül.

Minden évben kell lennie valami nagyon jónak, jobbnak, mint az előző. Ez szabály.

Tavaly is minden jól indult, jött az új Igazgató, és csomó kedves dolgot bevezetett. Vegyük csak például Lukácsot, aki azóta áldja a sorsát, és lassan

a beszarról is leszokik, annyira tetszik neki ez az új módi. Vagy például a szén. A szénről meg is feledkeztem, és ez különösen jó, mert azt jelenti, hogy van. Ha nem lenne, akkor biztosan nap mint nap eszembe jutna; dideregnék szokás szerint, és legyintenék az ígéretekre, amikkel nem lehet fűteni. Az Igazgató tényleg elintézte a szén, egy napot se fáztunk a télen. Beszélnek is a háta mögött mindenfélét, hogy milyen kapcsolatai vannak, és miért. De én tudom, hogy csak irigyek rá, mert eddig ez senkinek sem sikerült. Ha pedig maradunk a mellett, hogy minden év jobb, mint az előző, akkor minden okom megvan a bizakodásra. Igaz, néhány hete még nem így gondoltam, de most már tudom, hogy tévesen ítélt meg az életemet és a jövőt.

Január első hétvégéjén ellátogattam Anyukához. Még tartott a téli szünet, de meghívott magához csak úgy, vendégségbe. Nem kellett semmit csinálnom, hó alatt volt a kert, a tűzfájuk is felhasogatva. Szerette volna, ha részesülök a sok finomságból, amivel készült az ünnepekre. Nagyon boldogan vágtam neki az útnak. A hó mifelénk ilyenkor akár combközépig is érhet. Az utakat nem takarítják, az autók járnak ki tükörsimára. Én jobbnak látom télvíz idején a mezőn vagy az ároksparton gyalogolni, mert nagy a veszély, hogy a csúszós úttal elcsap egy arra járó jármű.

Azon a reggelen is zsebre vágtam a reggelim egy részét, hogy legyen mivel magamat biztatni, mikor elfáradok, és útnak indultam. Januárban akár kétszer annyi időbe is telhet az út, mint nyáron. Minden lépésnél magasra kell emelni a lábamat, hogy haladni tudjak a hóban. Gátol a nagykabát és a csizmából minduntalan ki-kicsúszó nadrág. Pedig a szárát jól behúztam a zokniba, és alsó meleg hosszúgatyát is vettem. A hó mégis belebújik a csizmába, ott megleli a rést a nadrág és zokni között, eljut a lábamhoz és elolvad, hogy csurom vizesen, lucskoson érjek Anyukához. Nagyon nagy hideg van. Összefagynak a szempilláim a fagyban, az orromhoz ragad a sál, amit az arcomra tekertem. Csupa jeges nyál és takony vagyok, mire oda érek. Egyszer csak mégis ott vagyok, és látom, hogy hívogatóan füstöl a kazán kéménye, fehérlenek a függönyök az ablakon. Már messziről mindennek olyan tisztaság, béke és ünnep szaga van.

Anyuka nagyon megörül nekem, levetkeztet, keres valami ócska száraz zoknit és a csizmát, kabátot kiküldi velem a kazánházba száradni. Még a szokottnál is szebb a ház, csillog-villog, fenyőillat szerteszét. Vár a finom ebéd, a sütemények garmada, tea és egyéb földi jó. Az ünnepekkor Anyukáéknál mindig van narancs, most is annak a maradékából kínál. Sőt, szerinte már elég nagy vagyok, hogy igyak egy fél deci bort és a süteményhez kávé. Hát, ha ő mondja!

Kérdezget az iskoláról, Karácsony óta nem kellett ügyeletbe mennie. Mesélem neki a szilveszteri mulatságot, hogy kitettek magukért a konyhás nénik, és rettentő jó volt a koszt. Azt is elmondom, hogy sötét estig táncoltunk, kártyáztunk, és nem csak a Harmonikás volt velünk, de az Igazgató is. Anyuka csak bólogat, látom, hogy mondana is valamit, meg nem is.

- Te csak húzódj meg, maradj a háttérben. Tudod, sosem jó a feltűnés, gondoldj szegény Jánosra. Mit ért vele, hogy olyan szép volt?

Nem értem, mire akar kilyukadni, de megígérem, hogy maradok olyanok, amilyen eddig is voltam: szürke egérnek. Ahogy tovább traktál az ételekkel, egyszer csak kimondja, amit akar:

- És ne menj az Igazgató Úrral kocsikázni...

Hát, ezen elcsodálkozom, és egyszersem elszomorodom. Honnan tudja, hogy erre vágyom? Aztán elszégyellem magamat: persze, hogy tudja, hiszen ismer és szeret.

- Ugyan, nem visz az engem, nem én vagyok a kedvence.

- Nem is baj, maradj magadnak, nem kell az neked.

- Tán csak nem féltetni tetszik? Igazgató Úr nagyon jól vezet, figyelmes ember az, nem kell aggódnia e felől.

- Na, látod, mindig fején talárod a szöveget. Nem akarom, hogy baleset érjen, tudod, te vagy a kedvencem.

Csak hümmögök, de belül örül a szívem. Bánom is én a kocsizást az Igazgatóval, mikor engem úgy szeretnek, hogy féltenek.

- És különben is meg kell tanulnod mostantól jobban figyelni a külvilágra. Meg kell tanulnod vigyázni magadra, megkülönböztetni a jót a rossztól. Már nem vagy kisiú, meglásd, elrepül az idő, és ripsz-ropsz besoroznak. Ígérd meg, hogy nagyon fogsz óvakodni a bajtól! Meghúzódsz a háttérben, és figyeled a növényeidet, bogaraidat.

Nem pontosan értettem, honnan jön most ez a hirtelen támadt aggodalom. A katonaságig még éveim vannak, amúgy se tettem még le a szerzetességről. Az Igazgató félti az autóját a jeges utakon, és amint mondtam, észre sem vesz engem, nem, hogy kocsikázni vinne. Mi lehet Anyukával?

- Én már nem megyek vissza az iskolába. Elköltözünk.

Csend támad hirtelen. Megáll a falat a számban. Nézem a nőt szemben velem, szép az arca, de már ráncosodik. Őzike szemei fekete ceruzával kicsit kihúzva, gesztenyebarna haja berakva, befésülve, mint mindig.

- Bűdös kurva! - hallom a saját hangomat, miközben kiköpöm az ételt, ami a számban van.

Hátrálni kezdek, ő nyúl utánam, szolongat, valamit beszél kabátról, csizmáról, fagyról.

- Bűdös kurva! - ismételtetem megállás nélkül.

Már kint vagyok az utcán, ugyanazt ordítom torkom szakadtából:

- Bűdös kurva! Bűdös kurva vagy te is! Egy rohadt szemét hazug kurva!

És csak futok, futok a csúszós úton zokniban. Dudálnak rám az autók, integetnek, káromkodnak a sofőrök. Látok egy biciklist, imbolyog a tükörjég üttesten, de még így is utánam néz, kockáztatva azt, hogy elesik. Futok lélekszakadva, hóban, jégben, zihál a tüdőm, mindjárt kettéhasad a fájdalomtól. Éles kések szaggatják a mellkasom, ropog a hó az árokban, amiben csúszok-mászok. Hallom a saját hangomat, ahogy ordítok, zokogok, pedig az nem is én vagyok. Az én fejemben megálltak a gondolatok, lefékeztek örökre, nem érzek semmit, nem gondolok semmit. Ki sír hát?

Hogyan is jutottam haza abban a nagy fagyban, magam se tudom. Nem éreztem fájdalmat, hideget. Csak az járt az eszemben, hogy ott van az az üveg-szekrény, betöröm az ajtaját, és vége minden szörnyűségnek.

Ó, mennyire szeretnék, mi minnyájan mennyire szeretnék nem meghalni, csak elaludni.

Gond nélkül jutottam be az orvosi szobába, feltörtem a gyógyszeres szekrényt, és bevettem mindent, amit csak tudtam. Ott találtak rám összeesve, elfagyott végtagokkal. Az volt a szerencsém, hogy Barabás már napok óta ebben a helyiségben bujkált, miután visszazökött Magdolnához. Ő vett észre az aznapi titkos találkájuk után. Kimosták a gyomromat, a végtagjaimat bekötözték, most itt fekszem a gyengélkedőben – megmenekültem. Mielőtt felszálltam volna János után a Mennycsatornába, odahajolt az arcomhoz Barabás, és azt mondta:

- Lázár, kelj fel!

